

# Dzień dobry Państwu



GENERALNA  
DYREKCJA  
OCHRONY  
ŚRODOWISKA

Generalna Dyrekcja Ochrony Środowiska – Departament Ochrony Przyrody

Niektóre obowiązujące przepisy dot.  
ochrony gatunkowej zwierząt, ze  
szczególnym uwzględnieniem  
problematyki dotyczącej ptaków i  
nietoperzy w mieście.

# Dyrektywa Ptasia

- Dyrektywa Rady 79/409/EWG z dnia 2 kwietnia 1979 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa
- chroni wszystkie gatunki ptaków w stanie dzikim na terenie UE
- w załączniku I są zamieszczone gatunki objęte szczególną ochroną

# Zakazy dyrektywy ptasiej

- umyślnego zabijania lub chwytania jakimikolwiek metodami
- umyślnego niszczenia lub uszkodzania ich gniazd i jaj lub usuwania gniazd
- wybierania ich jaj dziko występujących oraz zatrzymywania tych jaj nawet gdy są puste
- przetrzymywania ptactwa należącego do gatunków, na których polowanie i których chwytanie jest zabronione
- transportu w celu sprzedaży, przetrzymywania w celu sprzedaży, oferowania do sprzedaży i. in. (nie dotyczy gatunków z zał. III dyrektywy ptasiej)

# Zakazy dyrektywy ptasiej c. d.

- **umyślnego płoszenia** tych ptaków, szczególnie w okresie lęgowym i wychowu młodych, jeśli mogłoby mieć to znaczenie do celów niniejszej dyrektywy

z art. 2

Celem jest zachowanie populacji <wszystkich gatunków ptaków> na poziomie, który odpowiada w szczególności wymogom ekologicznym, naukowym i kulturowym, mając na uwadze wymogi ekonomiczne i rekreacyjne lub w celu dostosowania populacji tych gatunków do tego poziomu

# Niektóre akty prawne krajowe

- ustawa z dnia 16 kwietnia o ochronie przyrody 2004, (Dz. U. 2009 r., Nr 151, poz. 1220, jednolity tekst)
- rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 28 września 2004 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną (Dz. U. Nr 220, poz. 2237)
- ustawa z dnia 21 sierpnia 1997 r., o ochronie zwierząt (Dz. U. Nr 106, poz. 1002)

# art. 52 ustawy stanowi jakie zakazy mogą być wprowadzone, a § 6 rozporządzenia je wprowadza

1) umyślnego zabijania, okaleczania i chwytania;

1a) transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, chowu i hodowli, a także posiadania żywych zwierząt;

2) zbierania, przetrzymywania i posiadania okazów gatunków;

1) zabijania, okaleczania, chwytania, transportu, pozyskiwania, przetrzymywania, a także posiadania żywych zwierząt;

2) zbierania, przetrzymywania i posiadania zwierząt martwych, w tym spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;

## art. 52 stawy a § 6 rozporządzenia c. d.

- 3) umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;
  - 4) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
  - 5) niszczenia ich gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień;
  - 6) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;
  - 7) wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek;
  - 8) preparowania okazów gatunków;
  - 9) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny okazów gatunków;
- 3) niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych;
  - 4) niszczenia ich siedlisk i ostoi;
  - 5) niszczenia ich gniazd, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień;
  - 6) wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj;
  - 7) wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek;
  - 8) preparowania martwych zwierząt lub ich części, w tym znalezionych;
  - 9) zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany i darowizny zwierząt żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;



## art. 52 stawy a § 6 rozporządzenia c. d.

10) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków;

### **11) umyślnego płoszenia i niepokojenia;**

12) fotografowania, filmowania i obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie;

13) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;

14) przemieszczania urodzonych i hodowanych w niewoli do stanowisk naturalnych.

10) wwożenia z zagranicy i wywożenia poza granicę państwa zwierząt żywych, martwych, przetworzonych i spreparowanych, a także ich części i produktów pochodnych;

### **11) umyślnego płoszenia i niepokojenia;**

12) fotografowania, filmowania i obserwacji mogących powodować płoszenie lub niepokojenie ptaków, przy nazwach których w załączniku nr 1 do rozporządzenia zamieszczono symbol "(1)", oraz nietoperzy;

13) przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca;

14) przemieszczania urodzonych i hodowanych w niewoli do stanowisk naturalnych.

# zwolnienia od zakazów

- odstępstwa od zakazów - nie wymagają zezwoleń
- zezwolenia odpowiednich organów na wykonanie czynności zakazanych

# odstępstwa od zakazów z katalogu

- art. 52 ust 2 stanowi jakie odstępstwa od zakazów mogą być wprowadzone a § 7 rozporządzenia je wprowadza
- odstępstwo od zakazu jest możliwe po spełnieniu dwóch przesłanek
  - 1) w przypadku braku rozwiązań alternatywnych
  - 2) jeżeli wykonywanie czynności nie spowoduje zagrożenia dla dziko występujących populacji zwierząt objętych ochroną gatunkową

## art. 52 stawy a § 7 rozporządzenia c. d. odstępstwa od zakazów (bez zezwolenia)

1)usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd z budek dla ptaków i ssaków;

**2)usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne;**

3)chwywania na terenach zabudowanych przez podmioty upoważnione przez regionalnego dyrektora ochrony środowiska zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania;

1)usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd z budek dla ptaków i ssaków;

**2)usuwania od dnia 16 października do końca lutego gniazd ptasich z obiektów budowlanych i terenów zieleni, jeżeli wymagają tego względy bezpieczeństwa lub sanitarne;**

3)chwywania na terenach zabudowanych przez podmioty upoważnione przez wojewodę zabłąkanych zwierząt i przemieszczania ich do miejsc regularnego przebywania;

# art. 52 stawy a § 7 rozporządzenia c. d. odstępstwa od zakazów (bez zezwolenia)

- 4) chwywania zwierząt rannych i osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania do ośrodków rehabilitacji zwierząt;
- 5) zapobiegania poważnym szkodom, w szczególności w gospodarstwach rolnych, leśnych lub rybackich;
- 6) pozyskiwania okazów gatunków, o których mowa w art. 49 pkt 1 lit. c, przez podmioty, które uzyskały zezwolenie Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska lub regionalnego dyrektora ochrony środowiska na to pozyskiwanie;
- 7) przetrzymywania, zbywania, nabywania, oferowania do sprzedaży, wymiany, darowizny, a także wywożenia poza granicę państwa okazów gatunków, o których mowa w pkt 6;
- 8) zbierania i przechowywania piór ptaków.

- 4) chwywania zwierząt rannych i osłabionych w celu udzielenia im pomocy weterynaryjnej i przemieszczania do ośrodków rehabilitacji zwierząt oraz przetrzymywania w tych ośrodkach na czas odzyskania zdolności samodzielnego życia i przywrócenia ich do środowiska przyrodniczego.

## zezwoleńia odpowiednich organów na wykonanie czynności zakazanych

- zezwolenie jest wydawane na wniosek zainteresowanych
- wniosek należy skierować do odpowiedniego organu

# Odpowiedni organ do kierowania wniosku o zezwolenie na odstępstwo od zakazu:

**GDOŚ** – zabijania, okaleczania, chwytania, zbierania, przetrzymywania i posiadania, wywożenia i wwożenia z zagranicy, **umyślnego płoszenia i niepokojenia**, przemieszczanie urodzonych w hodowli do stanowisk naturalnych,

**RDOŚ** - umyślnego niszczenia ich jaj, postaci młodocianych i form rozwojowych, **niszczenia ich siedlisk i ostoj, niszczenia ich gniazd**, mrowisk, nor, legowisk, żeremi, tam, tarlisk, zimowisk i innych schronień, wybierania, posiadania i przechowywania ich jaj, wyrabiania, posiadania i przechowywania wydmuszek, preparowania okazów gatunków, fotografowania, filmowania i obserwacji, mogących powodować ich płoszenie lub niepokojenie, przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsca,

# Odpowiedni organ do kierowania wniosku o zezwolenie od zakazu c.d

- **GDOŚ** wydajne zezwolenia na **przyporządkowane jemu czynności**, dotyczące tylko gatunków objętych ochroną **ściłą** i wszystkie czynności gatunków objętych ochroną częściową, jeżeli działanie obejmuje obszar większy niż jedno województwo
- **RDOŚ** wydaje zezwolenia **na przyporządkowane jemu czynności** dla gatunków objętych ochroną **gatunkową ściłą** i **wszystkie** czynności dla gatunków objętych **ochroną częściową, na swoim obszarze**



# Co musi (powinien) zawierać wniosek

- musi być podpisany przez osoby(ę) określone w dokumencie określającym zasady reprezentacji podmiotu (np. zgodnie z KRS)
- musi zawierać ww. dokument określający zasady reprezentacji podmiotu
- powinien od razu zawierać opłatę skarbową – 84 zł – lub wskazanie podstawy prawnej zwolnienia z opłaty
- nr telefonu!

## wg. art. 56 ust 6 co musi zawierać wniosek

- imię, nazwisko i adres albo nazwę i siedzibę wnioskodawcy;
- **cel** wykonania wnioskowanych czynności;
- **opis czynności**, na którą może być wydane zezwolenie;
- **nazwę gatunku** lub gatunków, których będą dotyczyć działania, w języku **łacińskim i polskim**, jeżeli polska nazwa istnieje;
- liczbę lub ilość osobników, których dotyczy wniosek, o ile jest to możliwe do ustalenia;
- wskazanie sposobu, metody i stosowanych urządzeń do chwytania, odławiania lub zabijania zwierząt albo **sposobu wykonania innych czynności**, na które może być wydane zezwolenie, a także **miejsca i czasu** wykonania czynności oraz wynikających z tego **zagrożeń**;
- wskazanie podmiotu, który będzie chwycił lub zabijał zwierzęta.

# Jak wnioski są rozpatrywane?

muszą być spełnione **równocześnie 3** przesłanki  
– wymóg ustawy – art. 56 ust 4

1. brak rozwiązań alternatywnych
2. brak zagrożenia dla dziko występujących populacji zwierząt
3. spełniona jedna z poniższych przesłanek

# Jak wnioski są rozpatrywane? c.d.

## **3. spełniona jedna z poniższych przesłanek – pozwolenie musi:**

- wynikać z potrzeby ochrony innych dziko występujących gatunków roślin, zwierząt, grzybów oraz ochrony siedlisk przyrodniczych lub
- wynikać z konieczności ograniczenia poważnych szkód w gospodarce, w szczególności rolnej, leśnej lub rybackiej, lub
- leżeć w interesie zdrowia i bezpieczeństwa powszechnego, lub
- być niezbędnym w realizacji badań naukowych i programów edukacyjnych lub w realizacji celów związanych z odbudową populacji, reintrodukcją gatunków roślin, zwierząt lub grzybów, albo do celów działań reprodukcyjnych, w tym do sztucznego rozmnażania roślin, lub
- umożliwiać, w ściśle kontrolowanych warunkach, selektywnie i w ograniczonym stopniu, zbiór lub przetrzymywanie roślin i grzybów oraz chwytanie lub przetrzymywanie zwierząt gatunków objętych ochroną ścisłą w liczbie określonej przez wydającego zezwolenie.

# interpretacje

- budynki i inne konstrukcje są naturalnym siedliskiem zwierząt tam bytujących
- usuwanie gniazd to nie to samo co niszczenie siedliska
- płoszenie, niszczenie gniazd i siedlisk nie powinno być wykonywane w okresie lęgowym danego gatunku
- jeżeli na budynku gniazdowały ptaki to wykonanie termomodernizacji jest niszczeniem ich siedliska (a często także pojedynczych gniazd),
- często w decyzjach nadawany jest wymóg wykonywania prac pod nadzorem ornitologicznym

## dodatkowe wiadomości

- w niektórych przypadkach trzeba kierować dwa odrębne wnioski, np.: na płoszenie do GDOŚ i niszczenie siedlisk do RDOŚ (organ powinien rozpatrywać tylko oryginały wniosków - kłopotliwe jest przekazywanie dokumentacji pomiędzy organami,
- pisząc wniosek, powinno się brać pod uwagę jak jest on rozpatrywany i jasno zawrzeć w nim sentencje dotyczące spełniania 3 przesłanek, a w przypadku braku wiedzy/danych przyrodniczych, zapytać o szczegóły ornitologa/chiropterologa
- terminy i warunki zawarte w decyzjach uzależnia się od wnioskowanego terminu i biologii gatunku, którego dotyczy wniosek
- najlepiej zacząć remont wczesną wiosną, zanim ptaki założą na budynku swoje lęgi, posiadając zezwolenie RDOŚ na niszczenie siedlisk

# Co grozi za nieprzestrzeganie prawa:

- łamanie zakazów z ustawy o ochronie przyrody to wykroczenie (art. 127 ustawy o ochronie przyrody)
- **art. 129.** W razie ukarania za wykroczenie określone w art. 127 sąd może orzec:
  - 1) przepadek przedmiotów służących do popełnienia wykroczenia lub przestępstwa, chociażby nie stanowiły własności sprawcy;
  - 2) obowiązek przywrócenia stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny - nawiązkę do wysokości 10.000 złotych na rzecz organizacji społecznej działającej w zakresie ochrony przyrody lub właściwego, ze względu na miejsce popełnienia wykroczenia lub przestępstwa, wojewódzkiego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

# Dziękuję

Michał Sadecki

[michal.sadecki@mos.gov.pl](mailto:michal.sadecki@mos.gov.pl)

[michal@sadecki.pl](mailto:michal@sadecki.pl)

w prezentacji wykorzystano zdjęcia Tomasza Kurana, na licencji GFDL